

RANJA – OM LIVET, DØDEN, OM FORSONING «UNDER DOBBEL STJERNEHIMMEL»

RANJA, alias Ranja Elvestrand, er et genialt paradoks på mange områder i livet - og i døden, som den tidligere danseren Ranja skulle ha sin siste dans med. I 2015 var hun hos legen og fikk beskjed om at hun få måneder igjen å leve. Hun taklet den brutale beskjeden med å ville rekke én siste viktig ting hun døde; takke ja til tilbudet om å komponere, fremføre og gi ut egen musikk til dikt av den samiske forfatteren Ailo Gaup, som hun hadde et nært vennskap med frem til han gikk bort i 2014. Tanken og idéen har i 2017 blitt en realitet.

RANJA skred til verket, men fikk kontrabeskjed fra legene kort tid senere, *«vi tok feil, du har ikke kreft likevel»*. I forvirret glede i sorgen og forsoningen med sin nært forestående død, slapp hun likevel ikke sin kongstanke om å gjennomføre prosjektet. Bare at nå fikk hun mer og bedre tid, til å tenke, til å skape. Og med noen av de mest rutinerte og meriterte jazz- og folkemusikerne i landet, Frode Fjellheim, Karl Seglem og Stein Villa, med på laget, ble RANJA invitert til å være en del av det offisielle programmet for feiringen av det samiske nasjonale hundreårsjubiléet, Tråante 2017. Den 11. februar urfremførte hun og musikerne verket «Under dobbel stjernehimel» til fullsatt sal.

Dette fikk jeg se, og dette fikk jeg høre. Jeg hadde ingen anelse om hva jeg hadde i vente, og ble fullstendig tatt på sengen. Det var noe av det vakreste jeg hørt noen gang. Jeg ble stille, imponert, målløs, ettertenksom. Musikk handler om følelser, å berøre, og RANJA har et så sterkt budskap og en historie som hun formidler helt ut i fingerspissene, på sin særdeles personlige måte. For dikteren Ailo Gaup ble, som mange andre samiske barn, tvangsflyttet og urettmessig forsøkt fornorsket, kristnet og fratatt sin samiske identitet, som han igjen brukte hele sitt voksne liv på å finne tilbake til gjennom smerte og sinne, frem mot forsoning på slutten av sitt liv. Det er dette som formidles gjennom veldig beskrivende musikalske komposisjoner som kler de sterke monologene så enestående bra. RANJA besitter en ekte mengde energi og en sterk formidlingskraft, både i musikk og fremføring. Følelsen og atmosfæren de skapte der og da, var fengslende, fabelaktig, hvor en magisk stemning fra scenen fortryllet og forsterket budskapet, vakkert, sjelfullt, sart, sterkt, med musikken som en nylagt betongmasse, og skrift som skal stivne og bevares inn i evigheten. En kjenner at urtidens reise maner det ukjente til overflaten, og ting kan neppe fortelles bedre enn den såre, søkende joiken som bestreber seg mot en ambivalent forsoning.

Med viten om RANJA sin egen sterke historie i bakhodet, kjennes dette for meg som en "dødsmesse" hun måtte gjennomføre først, sin nye sjanse, å skape sin andre identitet "under dobbel stjernehimel» i Gaups ånd. Jeg håper sjamanen og de høyere makter er med på at verket blir spilt inn på plate og havner på konsertscener rundt i verden. Det er ikke for ofte man finner musikk og lyrikk smelte sammen så perfekt som i tilfellet RANJA / Ailo Gaup.